

ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ
ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
Ο ΧΑΡΤΗΣ ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΗΣ: ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΟΥΡΝΙΑΝΑΚΗΣ Α.Μ: 6062

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: Δρ. ΣΤΑΥΡΑΚΗ ΕΜΜΑΝΟΥΕΛΑ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι.....	6
ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ.....	6
Α. ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ.....	7
1. Μέλη.....	7
2. Πρόεδρος και Αντιπρόεδρος του Σώματος.....	7
3. Παρατηρητές.....	7
4. Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θα καλούνται να διατυπώνουν τις απόψεις τους.....	7
5. Ανταλλαγή απόψεων με τα υποψήφια κράτη.....	8
6. Άλλα όργανα, κοινωνικές ομάδες ή εμπειρογνώμονες που θα καλούνται να διατυπώνουν τις απόψεις τους.....	8
7. Γραμματεία.....	8
Β. ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ.....	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ.....	10
ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ.....	13
ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ.....	13
Α. ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ.....	14
Β. ΠΡΟΟΙΜΙΟ.....	14
Γ. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ.....	15
1. Άρθρα που αναφέρονται στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου (άρθρα 1-5).....	15
2. Άρθρα που αναφέρονται στις ελευθερίες του ανθρώπου (άρθρα 6-19).....	16
3. Άρθρα που αναφέρονται στην ισότητα (άρθρα 20-26).....	20
4. Άρθρα που αναφέρονται στην αλληλεγγύη (άρθρα 27-38).....	21
5. Άρθρα που αναφέρονται στα δικαιώματα των πολιτών (άρθρα 39-46).....	22
6. Άρθρα που αναφέρονται στη δικαιοσύνη (άρθρα 47-50).....	24
7. Άρθρα που αναφέρονται στις Γενικές διατάξεις (άρθρα 51-54).....	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙV.....	27
ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟΕΚΤΑΣΕΙΣ.....	27
Α. Η ΔΕΣΜΕΥΤΙΚΗ Η ΜΗ ΦΥΣΗ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ.....	28
Β. ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ.....	28
Γ. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ.....	29
Δ. Προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.....	30
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	33
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	34
<< Ο χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης >>.....	34
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	49

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία έχει ως στόχο να παρουσιάσει και να αναλύσει τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα που υπάρχουν στα πλαίσια του χάρτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Από παλιά γινόταν συζητήσεις για το θέμα της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και για τη θέσπιση ενός χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είχαν υποβληθεί διάφορα κείμενα μέχρι εκείνη την εποχή με σημαντικότερο το κείμενο που υπέβαλε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το 1989. Επιπλέον η κατάρτιση ενός χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων θα βοηθούσε στο προσδιορισμό των αρμοδιοτήτων της ΕΚ/ΕΕ διότι το ισχύον πρωτογενές κοινοτικό δίκαιο παρουσίαζε κενά ως προς τον προσδιορισμό των αρμοδιοτήτων της ΕΕ/ΕΚ . Μέσα από τις συζητήσεις αυτές φτάνουμε στη σύνοδο κορυφής της Κολωνίας τον Ιούνιο του 1999 όπου αποφασίστηκε ότι τα ισχύοντα θεμελιώδη δικαιώματα στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να συγκεντρωθούν σε ένα χάρτη ώστε να είναι περισσότερο ορατά και να παρέχουν μεγαλύτερη ασφάλεια στους Ευρωπαίους πολίτες.

Ακολουθώντας τα αναγραφόμενα των συμπερασμάτων της Κολωνίας ,τέσσερις μήνες αργότερα, και συγκεκριμένα στις 15 και 16 Οκτωβρίου του ίδιου έτους ,το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο πιστεύει ότι το σχέδιο ενός τέτοιου χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ένωσης πρέπει να εκπονηθεί από ένα σώμα αποτελούμενο από αντιπροσώπους των αρχηγών κράτους και κυβερνήσεων και του προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής καθώς και από μέλη του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και των εθνικών κοινοβουλίων .Αντιπρόσωποι του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου θα πρέπει να συμμετάσχουν ως παρατηρητές . Θα πρέπει να ακουστεί η γνώμη αντιπροσώπων της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ,της Επιτροπής των Περιφερειών , και κοινωνικών ομάδων καθώς και εμπειρογνομώνων .Τα καθήκοντα γραμματείας δέον να ασκούνται από τη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου. Ακολουθώντας τα Συμπεράσματα της Κολωνίας ,στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας παρουσιάστηκε η τελική μορφή του Χάρτη.

Ο χάρτης έγινε με σκοπό να κάνει περισσότερο ορατά στους ευρωπαίους πολίτες τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα που ίσχυαν μέχρι τότε στην Ευρωπαϊκή Ένωση και να παρέχει ένα σύστημα προάσπισης των θεμελιωδών αυτών δικαιωμάτων ώστε

να μην υπάρχει ανασφάλεια στους πολίτες ότι μπορούν να προσβληθούν τα δικαιώματά τους και να υπάρχει ισορροπία μεταξύ των αναγκών της ΕΕ ενόψει της διεύρυνσης των τρίτων χωρών.

Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος της εργασίας η δομή της έχει ως εξής :

Στο κεφάλαιο 2 θα αναλυθούν οι στόχοι του χάρτη ,στο κεφάλαιο 3 το περιεχόμενο του χάρτη (δομή του χάρτη , προοίμιο, ανάλυση των άρθρων του χάρτη). Στο κεφάλαιο 4 έχουμε τα επιμέρους ζητήματα και τις προεκτάσεις (όπως για τη δεσμευτική ή όχι φύση του χάρτη , διασφάλιση δικαιωμάτων, προσχώρηση στην ΕΣΑΔ, τις προοπτικές ενός συστήματος προστασίας δικαιωμάτων ,τροποποιήσεις Λισαβόνας προτάσεις για επιπλέον άρθρα ,δυνατότητες για τροποποιήσεις στο μέλλον)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι
ΠΡΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΕΣ
ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΟΝΗΣΗ
ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ

A. ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

1. Μέλη

α) Αρχηγοί Κράτους ή Κυβερνήσεως των κρατών μελών

Δεκαπέντε αντιπρόσωποι των Αρχηγών Κράτους ή Κυβερνήσεως των κρατών μελών.

β) Επιτροπή

Ένας αντιπρόσωπος του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

γ) Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

16 μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που θα ορισθούν από το ίδιο.

δ) Εθνικά κοινοβούλια

Τριάντα μέλη των εθνικών κοινοβουλίων (δύο από κάθε εθνικό κοινοβούλιο) που θα ορισθούν από τα ίδια τα εθνικά κοινοβούλια.

Τα μέλη του Σώματος μπορούν να αντικαθίστανται από αναπληρωτές σε περίπτωση που δεν είναι σε θέση να παραστούν σε συνεδριάσεις του Σώματος.

2 . Πρόεδρος και Αντιπρόεδρος του Σώματος

Ο/Η Πρόεδρος του Σώματος εκλέγεται από το Σώμα. Ένα μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και ένα μέλος εθνικού κοινοβουλίου και ο αντιπρόσωπος της Προεδρίας του Συμβουλίου εάν δεν εκλεγεί Πρόεδρος, ενεργούν ως Αντιπρόεδροι του Σώματος.

Το μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που ενεργεί ως Αντιπρόεδρος εκλέγεται από τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που υπηρετούν στο Σώμα. Το μέλος του εθνικού κοινοβουλίου που ενεργεί ως Αντιπρόεδρος εκλέγεται από τα μέλη των εθνικών κοινοβουλίων που υπηρετούν στο Σώμα.

3. Παρατηρητές

Δυο αντιπρόσωποι του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων οι οποίοι ορίζονται από το Δικαστήριο.

Δύο αντιπρόσωποι του Συμβουλίου της Ευρώπης, εκ των οποίων ένας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

4. Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θα καλούνται να διατυπώνουν τις απόψεις τους

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή

Η Επιτροπή των Περιφερειών

Ο Διαμεσολαβητής

5. Ανταλλαγή απόψεων με τα υποψήφια κράτη

Πρέπει να πραγματοποιείται κατάλληλη ανταλλαγή απόψεων μεταξύ του Σώματος ή του/της Προέδρου και των υποψήφιων κρατών.

6. Άλλα όργανα, κοινωνικές ομάδες ή εμπειρογνώμονες που θα καλούνται να διατυπώνουν τις απόψεις τους

7. Γραμματεία

Η Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου παρέχει υπηρεσίες γραμματείας στο Σώμα. Για την εξασφάλιση του δέοντος συντονισμού, καθιερώνεται στενή συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με την Επιτροπή και, εφόσον απαιτείται, με τις γραμματείες των εθνικών κοινοβουλίων.

B. ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΣΩΜΑΤΟΣ

Ο Πρόεδρος του Σώματος προτείνει, σε στενή συνεργασία με τους/τις Αντιπροέδρους, πρόγραμμα εργασιών του Σώματος και εκτελεί άλλες σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες.

Καταρχήν, οι συνεδριάσεις του Σώματος και τα έγγραφα που υποβάλλονται κατά τις συνεδριάσεις αυτές πρέπει να λαμβάνουν δημοσιότητα.

Το Σώμα μπορεί να δημιουργήσει *ad hoc* ομάδες εργασίας, οι οποίες θα είναι ανοικτές σε όλα τα μέλη του.

Βάσει του προγράμματος εργασιών που έχει καταρτισθεί από το Σώμα, μια συντακτική επιτροπή απαρτιζόμενη από τον/την Πρόεδρο και τους Αντιπροέδρους του Σώματος και από τον αντιπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, επικουρούμενη από τη Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου, θα εκπονήσει προσχέδιο του Χάρτη.

Ο κάθε ένας από τους Αντιπροέδρους διαβουλεύεται τακτικά με το αντίστοιχο όργανο από το οποίο προέρχεται.

Όταν ο Πρόεδρος του Σώματος σε στενή συνεργασία με τους/τις Αντιπροέδρους, θεωρήσει ότι το κείμενο του σχεδίου Χάρτη που εκπονήθηκε από το Σώμα μπορεί ενδεχομένως να εγκριθεί από όλα τα μέρη, το κείμενο αυτό θα διαβιβασθεί στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο μέσω της κανονικής προπαρασκευαστικής

διαδικασίας.

Το Σώμα συνεδριάζει στις Βρυξέλλες, εναλλάξ στο κτίριο του Συμβουλίου και στο κτίριο του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου. στις συνεδριάσεις του σώματος εφαρμόζεται πλήρες γλωσσικό καθεστώς

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙ

ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Κολωνίας όρισε τον ουσιαστικό στόχο του χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ένωσης ο οποίος είναι να κατοχυρωθεί η σημαντικότητα και η ευρύτητα των θεμελιωδών δικαιωμάτων με προφανή τρόπο στους πολίτες της Ένωσης. Περιλαμβάνει παράλληλα με τα κλασσικά πολιτικά δικαιώματα και τα δικαιώματα του πολίτη και τα οικονομικά και κοινωνικά δικαιώματα .

Κατοχυρώνει επίσης ορισμένα νέα δικαιώματα τα οποία ενώ ισχύουν δεν έχουν κατοχυρωθεί ως θεμελιώδη δικαιώματα ενώ αναφέρονται σε σημαντικές αξίες όπως είναι η προστασία προσωπικών δεδομένων οι αρχές της βιοηθικής ,και το δικαίωμα της ορθής διαχείρισης.

Ο χάρτης απευθύνεται στα θεσμικά όργανα καθώς και στα κράτη μέλη που δρουν στο πεδίο της Ένωσης και ελέγχει τις αρμοδιότητες τους ως προς την άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων

Θα αποτελέσει συνολική αναφορά της πολιτικής Ευρώπης η οποία διαμορφώνεται σε ένα ενιαίο χώρο ελευθερίας ,ασφαλείας και δικαιοσύνης που είναι συνέπεια και της κοινής ιθαγένειας είναι ένα μέσο πολιτικής και ηθικής νομιμότητας για τους πολίτες και τον πολιτικό κόσμο ,των διοικητικών υπηρεσιών ,των εθνικών αρχών καθώς και των οικονομικών και κοινωνικών φορέων και αποτελεί μέσο έκφρασης των κοινών αξιών των δημοκρατικών κοινωνιών μας.

Είναι ρεαλιστικός και δεν πρέπει να προβεί σε καινοτομίες όποιο και αν είναι το κόστος .

Αντιπροσωπεύει μια πραγματική προστιθέμενη αξία από την εργασία κωδικοποίησης που έχει πραγματοποιηθεί από διάφορες πηγές έμπνευσης.

Λαμβάνει υπόψη τις σύγχρονες επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις,αντικατοπτρίζει και σέβεται πλήρως το Ευρωπαϊκό κοινωνικό μοντέλο.

Με το χάρτη η Ένωση θα αποκτήσει ένα συγκεκριμένο πίνακα θεμελιωδών δικαιωμάτων για την εφαρμογή των εξωτερικών και εσωτερικών πολιτικών της.

Δεν επιβάλλει επιπλέον όρους στις χώρες τις Ευρωπαϊκής Ένωσης ούτε δημιουργεί καινούργιες αρμοδιότητες αλλά αποτελεί την αποδοχή του δικαίου που ισχύει στην κοινότητα.

Ο χάρτης σηματοδοτεί την αναγνώριση βασικών αρχών και αξιών ,οι οποίες γίνονται δεκτές από τους Ευρωπαίους πολίτες και αποτελούν συστατικό στοιχείο ενός Συντάγματος.

Ενσωματώνει τις βασικές συνιστώσες της ταυτότητας και της αυτοσυνείδησης

των Ευρωπαίων πολιτών και αποτυπώνει με τη μορφή εγγυήσεων θεμελιωδών δικαιωμάτων βασικές ενοποιητικές αξίες.

Επίσης αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προς τη συνταγματική συγκρότηση της ΕΕ και ένα κομμάτι του ουσιαστικού Ευρωπαϊκού Συντάγματος.

Δεν απαιτεί τροποποίηση των Συνταγμάτων των κρατών μελών ,δεν αντικαθιστά τα εθνικά Συντάγματα στο πεδίο εφαρμογής τους απλά επαναλαμβάνει τα ήδη ισχύοντα δικαιώματα και τις Συνθήκες .

Δεν τροποποιεί τα μέσα προσφυγής και των δικαιοδοτικών μηχανισμών που προβλέπουν οι Συνθήκες . Το δίκαιο είτε σε εθνικό είτε στο επίπεδο της Ένωσης θα εφαρμόζεται σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές διαδικασίες είτε με προσφυγή στο δικαστήριο ,είτε με εθνική δικαστική διαδικασία.

Δεν εμποδίζει την προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων η οποία θα έχει ως αποτέλεσμα την εξωτερική προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ένωσης . Επίσης η προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν θα μειώσει το ενδιαφέρον για την εκπόνηση του χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΤΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ

A. ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ

Το 1 κεφάλαιο περιλαμβάνει τα άρθρα που αναφέρονται στην αξιοπρέπεια

Το 2 κεφάλαιο περιλαμβάνει τα άρθρα που αναφέρονται στις ελευθερίες του ανθρώπου

Το 3 κεφάλαιο περιλαμβάνει τα άρθρα που αναφέρονται στην ισότητα

Το 4 κεφάλαιο περιλαμβάνει τα άρθρα που αναφέρονται στην αλληλεγγύη

Το 5 κεφάλαιο περιλαμβάνει τα άρθρα που αναφέρονται στα δικαιώματα των πολιτών

Το 6 κεφάλαιο περιλαμβάνει τα άρθρα που αναφέρονται στη δικαιοσύνη

Το 7 κεφάλαιο περιλαμβάνει τα άρθρα που αναφέρονται στις Γενικές διατάξεις

B. ΠΡΟΟΙΜΙΟ

<< Οι λαοί της Ευρώπης, εγκαθιδρύοντας μεταξύ τους μια διαρκώς στενότερη Ένωση, αποφάσισαν να μοιραστούν ένα ειρηνικό μέλλον θεμελιωμένο σε κοινές αξίες.

Η Ένωση, έχοντας επίγνωση της πνευματικής και ηθικής κληρονομιάς της, εδράζεται στις αδιαίρετες και οικουμενικές αξίες της αξιοπρέπειας του ανθρώπου, της ελευθερίας, της ισότητας και της αλληλεγγύης· ερείδεται στις αρχές της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου. Η Ένωση τοποθετεί τον άνθρωπο στην καρδιά της δράσης της, καθιερώνοντας την ιθαγένεια της Ένωσης και δημιουργώντας ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης.

Η Ένωση συμβάλλει στη διαφύλαξη και την ανάπτυξη αυτών των κοινών αξιών, σεβόμενη την πολυμορφία των πολιτισμών και των παραδόσεων των λαών της Ευρώπης, καθώς και την εθνική ταυτότητα των κρατών μελών της και την οργάνωση της δημόσιας εξουσίας τους σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο· επιδιώκει να προαγάγει ισόρροπη και αειφόρο ανάπτυξη και εγγυάται την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, των εμπορευμάτων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων καθώς και την ελευθερία εγκατάστασης.

Προς το σκοπό αυτό, είναι αναγκαίο να ενισχυθεί η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, υπό το πρίσμα των κοινωνικών αλλαγών, της κοινωνικής προόδου και των επιστημονικών και τεχνολογικών εξελίξεων, καθιστώντας τα πιο αντιληπτά σε

ένα Χάρτη.

Ο παρών Χάρτης επιβεβαιώνει, σεβόμενος τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα της Κοινότητας και της Ένωσης, καθώς και την αρχή της επικουρικότητας, τα δικαιώματα που απορρέουν ιδίως από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις και τις διεθνείς υποχρεώσεις των κρατών μελών, τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τις κοινοτικές συνθήκες, την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, τους Κοινωνικούς Χάρτες που έχουν υιοθετηθεί από την Κοινότητα και το Συμβούλιο της Ευρώπης, καθώς και από τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Η απόλαυση των δικαιωμάτων αυτών συνεπάγεται ευθύνες και καθήκοντα έναντι τόσο των τρίτων όσο και της ανθρώπινης κοινότητας και των μελλοντικών γενεών. Κατά συνέπεια, η Ένωση αναγνωρίζει τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που ορίζονται κατωτέρω.>>

Γ. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ

Τα άρθρα του χάρτη που βρίσκονται στο παράρτημα 6, αποτελούνται από επτά κεφάλαια και στο κεφάλαιο αυτό θα γίνει μια ανάλυση του περιεχομένου τους.

1) Άρθρα που αναφέρονται στην αξιοπρέπεια του ανθρώπου (άρθρα 1-5)

Στο άρθρο 1 η ανθρώπινη αξιοπρέπεια αποτελεί τη βάση των θεμελιωδών δικαιωμάτων η οποία κατοχυρώνεται στην οικουμενική διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις 10 Δεκεμβρίου 1948 είναι δικαίωμα προσωπικό και αναπαλλοτρίωτο αποτελεί δε το θεμέλιο όλων των άλλων ηθικών δικαιωμάτων όπως του δικαιώματος στη ζωή και στην ακεραιότητα του προσώπου ως εκ τούτου δε μπορεί να θιγεί ούτε κατά τον περιορισμό δικαιώματος.

Το άρθρο 2 του χάρτη βασίζεται στο άρθρο 2 της ΕΣΔΑ <<Το δικαίωμα κάθε προσώπου στη ζωή προστατεύεται υπό του νόμου>>

Με την έναρξη ισχύος του άρθρου 1 του πρωτοκόλλου 1983 αριθμός 6 της ΕΣΔΑ, <<καταργείται η θανατική ποινή κανείς δεν μπορεί να καταδικασθεί σε μια τέτοια ποινή, ούτε να υποβληθεί στην εκτέλεση της>>

Άρθρο 2 παρ.2 της ΕΣΔΑ <<Ο θάνατος δεν θεωρείται ότι επιβάλλεται στις περιπτώσεις που θα επέλθει λόγω χρήσεως βίας εξαιτίας απολύτως αναγκαίας κατάστασης.>>

α) για την υπεράσπιση οιοδήποτε προσώπου κατά παρανόμου βίας

β) για την πραγματοποίηση νομίμου συλλήψεως ή για παρεμπόδιση αποδράσεως προσώπου που κρατείται νόμιμα.

γ) για την καταστολή, σύμφωνα με το νόμο, στάσεως ή ανταρσίας.

B) Άρθρο 2 του πρωτοκόλλου αριθμός 6 της ΕΣΔΑ

<<Ένα κράτος μπορεί να προβλέπει στη νομοθεσία του την ποινή του θανάτου για πράξεις που έχουν τελεσθεί σε καιρό πολέμου ή επικειμένου κινδύνου πολέμου. Μια τέτοια ποινή θα απαγγέλεται μόνο στις περιπτώσεις που θα προβλέπει η νομοθεσία του και σύμφωνα με τις διατάξεις της.>>

Στο άρθρο 3 απαγορεύεται μόνο η αναπαραγωγική κλωνοποίηση χωρίς να ορίζεται σαφής απαγόρευση για τις άλλες μορφές κλωνοποίησης, ενώ ταυτόχρονα οι πρακτικές της ευγονικής π.χ. εκστρατείες στειρώσεως, εξαναγκαστικές εγκυμοσύνες, υποχρεωτικούς γάμους μεταξύ της ίδιας εθνότητας θεωρούνται <<διεθνή εγκλήματα>> από το καταστατικό του Διεθνούς ποινικού δικαστηρίου.

Το άρθρο 4 αντιστοιχεί στο άρθρο 3 της ΕΣΔΑ το οποίο έχει την ίδια διατύπωση. <<Κανείς δεν μπορεί να υποβληθεί σε βασανιστήρια ούτε σε απάνθρωπες ή εξευτελιστικές ποινές ή μεταχείριση>>.

Στο άρθρο 5 κανείς δεν επιτρέπεται να ζεί υπό καθεστώς δουλείας και ειλωτίας. Απαγορεύεται η αναγκαστική εργασία. Δεν θεωρείται ως αναγκαστική η εργασία στις εξής περιπτώσεις:

α) κάθε ζητούμενη εργασία από πρόσωπο κρατούμενο

β) Η κάθε εργασία στρατιωτικής φύσεως ή η εναλλακτική θητεία για τους αντιρρησίες συνειδήσεως.

γ) κάθε εργασία που υπόκειται στις υποχρεώσεις του πολίτη

Απαγορεύεται η οργάνωση κερδοσκοπικών κυκλωμάτων παράνομης μετανάστευσης ή σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

2. Άρθρα που αναφέρονται στις ελευθερίες του ανθρώπου (άρθρα 6-19)

Στο άρθρο 6 τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται αντιστοιχούν στα ταυτόσημα με το άρθρο 5 της ΈΣΔΑ με γνώμονα το οποίο αναγνωρίζεται το δικαίωμα στην

ελευθερία και στην ασφάλεια ,ορίζοντας π.χ. την απαγόρευση της αυθαίρετης σύλληψης ,ή κράτησης καθώς και τις περιπτώσεις όπου επιτρέπεται η στέρηση της ελευθερίας:

- A) Εάν κρατείται νόμιμα κατόπιν καταδίκης από το αρμόδιο δικαστήριο
- B) Εάν έχει συλληφθεί και κρατείται λόγω ανυποταγής σε νόμιμη διαταγή δικαστηρίου
- Γ) Εάν κρατείται επειδή διέπραξε αδίκημα
- Δ) Εάν κρατείται νόμιμα ανήλικος για την επιτήρηση της ανατροφής του ή για να παραπεμφθεί ενώπιον της αρμόδιας αρχής
- Ε) Εάν πρόκειται για νόμιμο κράτηση προσώπου το οποίο μπορεί να μεταδώσει μολυσματική ασθένεια ,να είναι ψυχοπαθής, αλκοολικός, τοξικομανής ή αλήτης.
- ΣΤ) Εάν κρατείται νόμιμα για να εμποδιστεί να εισέλθει παράνομα στη χώρα ή ένα εκκρεμεί εναντίον του διαδικασία απελάσεως ή εκδόσεως.

Στο άρθρο 7 τα δικαιώματα που προβλέπονται αντιστοιχούν στα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στο άρθρο 8 της ΕΣΔΑ σύμφωνα με το οποίο θεμελιώνεται ο σεβασμός της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, της κατοικίας και των επικοινωνιών του προσώπου.

Δεν επιτρέπεται να επέμβει δημόσια αρχή κατά την άσκηση του δικαιώματος αυτού , εκτός εάν προβλέπεται από το νόμο ,για την εθνική ασφάλεια , την δημόσια ασφάλεια την οικονομική ευημερία της χώρας, την προάσπιση της τάξεως, την πρόληψη ποινικών παραβάσεων, την προστασία της υγείας της ηθικής ή την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών άλλων.

Το άρθρο 8 αναφέρεται στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα βασίζεται στο άρθρο 286 της Συνθήκης ΕΚ και στην οδηγία 95/46 ΕΚ του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου και του συμβουλίου που αναφέρεται στην προστασία των φυσικών προσώπων όσον αφορά την αυτοματοποιημένη επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και με την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.

Το άρθρο 9 βασίζεται στο άρθρο 12 της ΕΣΔΑ θεμελιώνει το δικαίωμα ίδρυσης οικογένειας η εμβέλεια του οποίου ενδέχεται να είναι ευρύτερη με γνώμονα την εθνική νομοθεσία , η οποία αναγνωρίζει και άλλους τρόπους ίδρυσης οικογένειας πλην του γάμου .

Το άρθρο αυτό δεν απαγορεύει ούτε επιβάλλει την συμβίωση μεταξύ προσώπων του ίδιου φύλου.

Στο άρθρο 10 διασφαλίζεται η ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας ,όπως

αυτή άλλωστε κατοχυρώνεται και στο άρθρο 9 της ΈΣΔΑ σε συνδυασμό με τους περιορισμούς που θέτει η εθνική νομοθεσία .Η ελευθερία εκδηλώσεως της θρησκείας ή των πεποιθήσεων δεν πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο άλλων περιορισμών εκτός αυτών που προβλέπει ο νόμος ,που αποτελούν αναγκαία μέτρα ,στην δημοκρατική κοινωνία

Το άρθρο 11 αντιστοιχεί στο άρθρο 10 της ΕΣΔΑ και σε αυτό κατοχυρώνεται η ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης.

Το δικαίωμα έκφρασης προϋποθέτει την ελευθερία γνώμης ,την ελευθερία λήψης και μετάδοσης πληροφοριών και ιδεών ενώ επίσης αναγνωρίζει την ελευθερία των μέσων μαζικής ενημέρωσης και την πολυφωνία τους.

Το κράτος έχει τη δυνατότητα να υποβάλλει τα ΜΜΕ σε κανονισμούς εκδόσεως αδειών λειτουργίας.

Η άσκηση των ελευθεριών αυτών , υπάγεται σε ορισμένες διατυπώσεις, όρους περιορισμούς ή κυρώσεις που προβλέπονται από τον νόμο και αποτελούν αναγκαία μέτρα στη δημοκρατική κοινωνία, για την εθνική ασφάλεια ,τη δημόσια ασφάλεια ,την προάσπιση της τάξεως και πρόληψη του εγκλήματος την προστασία της υγείας και της ηθικής ή την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων, την παρεμπόδιση της κοινολογήσεως εμπιστευτικών πληροφοριών ή την διασφάλιση του κύρους και αμεροληψίας της δικαστικής εξουσίας.

Στο άρθρο 12 κατοχυρώνεται η ελευθερία του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι τόσο στον πολιτικό όσο και στο συνδικαλιστικό τομέα καθώς και στους τομείς που αναφέρονται στον πολίτη και αντιστοιχεί στην ταυτόσημη ελευθερία του άρθρου 11 της ΕΣΔΑ.

Η άσκηση των δικαιωμάτων δεν πρέπει να υπάγεται σε άλλους περιορισμούς πέρα από αυτούς που προβλέπει ο νόμος και οι οποίοι αποτελούν αναγκαία μέτρα στην δημοκρατική κοινωνία , για την εθνική ασφάλεια ,τη δημόσια ασφάλεια την προάσπιση της υγείας και της ηθικής η την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων . Το παρόν άρθρο δεν απαγορεύει την επιβολή νόμιμων περιορισμών στην άσκηση των δικαιωμάτων αυτών υπό μελών των ενόπλων δυνάμεων, της αστυνομίας ή των διοικητικών υπηρεσιών του κράτους

Στο άρθρο 13 η ελευθερία της τέχνης και της επιστήμης πρωταρχικά απορρέει από τις ελευθερίες σκέψης και έκφρασης, ασκείται στα πλαίσια του άρθρου 1 και υπάγεται στους περιορισμούς του άρθρου 10 της ΈΣΔΑ.

Στο άρθρο 14 θεμελιώνεται το δικαίωμα της εκπαίδευσης εμπνευσμένο τόσο

από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών όσο και από το άρθρο 2 του πρόσθετου πρωτοκόλλου της ΈΣΔΑ. Το δικαίωμα αυτό θα πρέπει να επεκταθεί στην επαγγελματική και συνεχή κατάρτιση ενώ επίσης και να προστεθεί η αρχή του δωρεάν χαρακτήρα της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Η ελευθερία ίδρυσης εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ,δημοσίων ή ιδιωτικών ,κατοχυρώνεται ως μορφή της επιχειρηματικής ελευθέριας ,όμως περιορίζεται από το σεβασμό των δημοκρατικών αρχών και ασκείται σύμφωνα με τις διαδικασίες που ορίζουν οι εθνικές νομοθεσίες.

Στο άρθρο 15 διατυπώνεται η ελευθερία του επαγγέλματος σύμφωνα με την νομολογία του ΔΕΚ σε συνδυασμό με την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων την ελευθερία εγκατάστασης και την ελευθερία παροχής υπηρεσιών.

Η διάταξη αυτή είναι εμπνευσμένη από το άρθρο 1 παράγραφος 2 του Ευρωπαϊκού κοινωνικού χάρτη των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων της 9 Δεκεμβρίου 1989.

Στο άρθρο 16 αξιολογη και καινοτόμος είναι η αναγνώριση της επιχειρηματικής ελευθέριας. Η διάταξη αυτή βασίζεται στο άρθρο 4 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή κοινότητα και στην ελευθερία του ανταγωνισμού ,που αποτελεί ένα από τα βάρη της ,απαιτεί δε την πάγια νομολογία του ΔΕΚ αναγνωρίζοντας την ελευθερία άσκησης οικονομικής ή εμπορικής δραστηριότητας.

Στο άρθρο 17 το δικαίωμα της ιδιοκτησίας αποτελεί θεμελιώδη αρχή που είναι κοινή σε όλα τα εθνικά Συντάγματα .Το δικαίωμα του άρθρου αυτού αντιστοιχεί στο άρθρο 1 του πρόσθετου πρωτοκόλλου της ΈΣΔΑ έχει κατοχυρωθεί παγίως από τη νομολογία του ΔΕΚ και κατά κύριο λόγο στην απόφαση Hauer

(13 Δεκεμβρίου 1979). Η εμπέλευση του είναι διευρυμένη εμπεριέχοντας όλες τις πτυχές του δικαιώματος ιδιοκτησίας , μια από αυτές είναι η πνευματική ιδιοκτησία η οποία ¹<<καλύπτει ,πέραν της λογοτεχνικής και καλλιτεχνικής ιδιοκτησίας ,το δικαίωμα ευρεσιτεχνίας και σημάτων ,καθώς και τα συγγενικά δικαιώματα.>>

Στο άρθρο 18 διασφαλίζεται το δικαίωμα ασύλου .Βασίζεται στο άρθρο 63 ΕΚ το οποίο επιβάλλει στην Ένωση την τήρηση της Σύμβασης της Γενεύης για τους πρόσφυγες 28^{ης} Ιουλίου 1951 ,και του πρωτοκόλλου της 31^{ης} Ιανουαρίου 1967

Στο άρθρο 19 η παράγραφος 1 έχει το ίδιο αντικείμενο με το άρθρο 4 του

¹Γεώργιος Παπαδημητρίου <<Ο χάρτης των θεμελιωδών Δικαιωμάτων>> εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 2001 σελίδα 59

πρόσθετου πρωτοκόλλου αριθμός 4 της ΈΣΔΑ σχετικά με τις συλλογικές απελάσεις .Στόχος της είναι να εξασφαλισθεί ότι κάθε απόφαση θα βασίζεται σε ειδική εξέταση και ότι δεν θα είναι δυνατόν να αποφασίζετε με ενιαίο μέτρο η απέλαση όλων των προσώπων που έχουν την ιθαγένεια συγκεκριμένου κράτους.

Η παράγραφος 2 ενσωματώνει τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του ανθρώπου όσον αφορά το άρθρο 3 της ΕΣΔΑ.

3. Άρθρα που αναφέρονται στην ισότητα του ανθρώπου (άρθρα 20-26)

Στο άρθρο 20 κατοχυρώνεται η βασική αρχή της ισότητας << όλων των ανθρώπων έναντι του νόμου >> . αντιστοιχεί στην αρχή που είναι εγγεγραμμένη σε όλα τα Ευρωπαϊκά Συντάγματα και ταυτόχρονα αποτελεί θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου.

Στο άρθρο 21 διακηρύσσεται γενική απαγόρευση διακρίσεων .Πηγή του άρθρου 1της παραγράφου 1 αποτελεί το άρθρο 13 της Συνθήκης ΕΚ και το άρθρο 14 της ΕΣΔΑ καθώς και το άρθρο 11 της σύμβασης για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τη βιοϊατρική όσο αφορά τη γενετική κληρονομιά. Η παράγραφος 2 συμπνέει με το άρθρο 12 της Συνθήκης ΕΚ και πρέπει να εφαρμόζεται σύμφωνα με αυτό

Στο άρθρο 22 εξαγγέλλεται ο σεβασμός της πολιτιστικής , θρησκευτικής και γλωσσικής πολυμορφίας

Στο άρθρο 23 η ισότητα των φύλων σε όλους τους τομείς αναγνωρίζεται με την ίδια έννοια που έχει στις σχετικές διατάξεις των Συνθηκών καθώς και στο άρθρο 4 παράγραφος 1 και 22 παράγραφος 1 του Ελληνικού Συντάγματος.

Το άρθρο 24 βασίζεται στη Σύμβαση της Νέας Υόρκης 1989 για τα δικαιώματα του παιδιού η οποία έχει επικυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη. Οι διατάξεις είναι προστατευτικές για το παιδί.

Στο άρθρο 25 ο χάρτης περιέχει επίσης διατάξεις προστατευτικές για τους ηλικιωμένους. ¹<<Καλύπτεται η συμμετοχή τους στον κοινωνικό πολιτιστικό και πολιτικό βίο. Εμπνέεται από το άρθρο 23 του αναθεωρημένου Ευρωπαϊκού κοινωνικού χάρτη και από τα άρθρα 24 και 25 του κοινοτικού χάρτη των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων.>>

¹Γεώργιος Παπαδημητρίου <<Ο χάρτης των θεμελιωδών Δικαιωμάτων>> εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 2001 σελίδα 65

Στο άρθρο 26 οι διατάξεις του είναι προστατευτικές για τα άτομα με ειδικές ανάγκες προάγουν την εξασφάλιση της αυτονομίας τους, την κοινωνική και επαγγελματική τους ένταξη και τη συμμετοχή τους στον κοινωνικό βίο.

4 Άρθρα που αναφέρονται στην αλληλεγγύη του ανθρώπου (άρθρα 27-38)

Στο άρθρο 27 εξαγγέλλεται το δικαίωμα των εργαζομένων στην ενημέρωση και τη διαβούλευση στο πλαίσιο κάθε επιχείρησης. Εφαρμόζεται υπό τους όρους που προβλέπονται από το κοινοτικό δίκαιο και τα εθνικά δίκαια . Σημειώνεται ότι το κοινοτικό κεκτημένο στον τομέα αυτό είναι σημαντικό.

Στο άρθρο 28 θεμελιώνεται το δικαίωμα σε συλλογικές διαπραγματεύσεις σύναψη συλλογικών συμβάσεων και απεργία. Βασίζεται στο άρθρο 6 του Ευρωπαϊκού κοινωνικού χάρτη καθώς και στον κοινοτικό χάρτη των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων.

Στο άρθρο 29 περιέχονται διατάξεις <<πρόνοιας>>(πρόσβαση στις υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας) βασίζεται στο άρθρο 1 παράγραφος 3 του Ευρωπαϊκού κοινωνικού χάρτη καθώς και στο σημείο 13 του κοινοτικού χάρτη καθώς και στο σημείο 13 του κοινοτικού χάρτη των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων.

Στο άρθρο 30 θεμελιώνεται η προστασία του εργαζομένου σε περίπτωση αδικαιολόγητης απόλυσης ,το οποίο εμπνέεται από το άρθρο 24 του αναθεωρημένου κοινωνικού χάρτη.

Στο άρθρο 31 περιέχονται διατάξεις πρόνοιας για την προώθηση της βελτίωσης ,της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία.(παράγραφος 1) καθώς επίσης και για την οργάνωση του χρόνου εργασίας(παράγραφος 2).

Στο άρθρο 32¹ <<κατοχυρώνεται η απαγόρευση της εργασίας των παιδιών και η προστασία των νέων στην εργασία βασισμένο στην οδηγία 94/33/ ΕΚ. Καθώς και στο άρθρο 7 του Ευρωπαϊκού κοινωνικού χάρτη και στα σημεία 20 έως 23 του κοινοτικού χάρτη των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων των εργαζομένων.>>

Στο άρθρο 33 περιλαμβάνονται διατάξεις <<πρόνοιας>> της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής κατοχυρώνει την νομική , οικονομική και κοινωνική προστασία της οικογένειας βασισμένη στο άρθρο 16 του Ευρωπαϊκού κοινωνικού

¹Γεώργιος Παπαδημητρίου <<Ο χάρτης των θεμελιωδών Δικαιωμάτων>> εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 2001 σελίδα 70

χάρτη ενώ ταυτόχρονα προχωρεί , στο συνδυασμό της οικογενειακής με την επαγγελματική ζωή προωθώντας την εφαρμογή μέτρων για τη βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων ,εμπνευσμένο από τις οδηγίες 92/ 85/ ΕΟΚ και 96/ 34/ ΕΚ καθώς επίσης και στο άρθρο 8 (προστασία της μητρότητας) του Ευρωπαϊκού κοινωνικού χάρτη και στο άρθρο 27 (δικαίωμα των εργαζομένων με οικογενειακές ευθύνες για παροχή ίσων ευκαιριών και ίση μεταχείριση) του αναθεωρημένου κοινωνικού χάρτη σημειώνεται ότι ο όρος <<μητρότητα >>καλύπτει την περίοδο από τη σύλληψη έως το θηλασμό

Στο άρθρο 34 θεμελιώνεται η κοινωνική ασφάλεια και η κοινωνική αρωγή. Σημειώνεται ότι η αναφορά των κοινωνικών υπηρεσιών, της παραγράφου 1 εμπίπτει στις περιπτώσεις κατά τις οποίες τέτοιες υπηρεσίες έχουν συσταθεί για να εξασφαλίζουν ορισμένες παροχές αλλά ουδόλως σημαίνει ότι πρέπει να δημιουργούνται αντίστοιχες υπηρεσίες όταν δεν υπάρχουν.

Στο άρθρο 35 περιέχονται διατάξεις <<πρόνοιας>> σχετικά με την προστασία της υγείας κατοχυρώνεται η πρόσβαση στην πρόληψη σε θέματα υγείας και η ιατρική περίθαλψη .Βασίζεται στο άρθρο 152 της Συνθήκης ΕΚ καθώς και στο άρθρο 11 του Ευρωπαϊκού κοινωνικού χάρτη .

Το άρθρο 36 ²<<αναφέρεται στην πρόσβαση στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος. Σέβεται το δικαίωμα του άρθρου 16 της συνθήκης για την ίδρυση της ΕΚ και δεν δημιουργεί νέο δικαίωμα.>>

Στο άρθρο 37 υπογραμμίζεται η ανάγκη υψηλού επιπέδου προστασίας και βελτίωσης του περιβάλλοντος σύμφωνα με την αρχή της αειφόρου ανάπτυξης . Η αρχή αυτή βασίζεται στα άρθρα 2, 6 και 174 της Συνθήκης ΕΚ. εμπνευσμένη ταυτόχρονα από τις διατάξεις ορισμένων εθνικών Συνταγμάτων.

Στο άρθρο 38 επιβεβαιώνεται η προστασία του καταναλωτή ως πολιτική της Ένωσης, αρχή που βασίζεται στο άρθρο 153 της Συνθήκης ΕΚ.

5. Άρθρα που αναφέρονται στα δικαιώματα των πολιτών (άρθρα 39-46)

Το άρθρο 39 αναφέρεται στο δικαίωμα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι στις εκλογές για το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, εφαρμόζεται υπό τους όρους που προβλέπει

²Γεώργιος Παπαδημητρίου <<Ο χάρτης των θεμελιωδών Δικαιωμάτων>> εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 2001 σελίδα 73

η Συνθήκη σύμφωνα με το άρθρο 52 παράγραφος 3 του χάρτη.

Το άρθρο 40 αναφέρεται στο δικαίωμα που κατοχυρώνεται στο άρθρο 19 παράγραφος 1 της Συνθήκης δηλαδή στο δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στο κράτος μέλος όπου κατοικεί ο κάθε πολίτης της Ένωσης. Το δικαίωμα αυτό, όπως και το ανωτέρω ανήκει μόνο στους <<πολίτες της Ένωσης>>

Στο άρθρο 41 αξιόλογες είναι οι διατάξεις που περιέχονται υπό τον τίτλο δικαίωμα χρηστής διοίκησης .Το δικαίωμα αυτό ανήκει ως προς όλες τις εκφάνσεις του, σε <<κάθε πρόσωπο >>και όχι μόνο στους πολίτες της ένωσης .Μολονότι οι εξαγγελόμενες αρχές είναι γνωστές και καθιερωμένες στην νομολογία των Ευρωπαϊκών δικαστηρίων η διατύπωση τους στο χάρτη μπορεί να αποδειχθεί πολύ χρήσιμη ,όχι μόνο ως γνώμονας για την περαιτέρω εμβάθυνση της νομολογίας αλλά και σημειολογικά .Το άρθρο αυτό αναδεικνύει το δικαίωμα στην αμερόληπτη ,δίκαιη και έγκαιρη εξέταση των υποθέσεων από τα όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης και ειδικότερα το δικαίωμα σε προηγούμενη ακρόαση του ενδιαφερομένου, το δικαίωμα πρόσβασης στα στοιχεία του φακέλου ,την υποχρέωση αιτιολόγησης των αποφάσεων των διοικητικών οργάνων της κοινότητας .Επίσης στο άρθρο αυτό προβλέπεται η αποζημίωση ή η φυσική αποκατάσταση κάθε ζημιάς που προξενήθηκε από όργανα ή υπαλλήλους της κοινότητας , κατά την άσκηση των καθηκόντων τους,, καθώς και η ευχέρεια χρήσης οποιασδήποτε από τις γλώσσες των Συνθηκών.

Στο άρθρο 42 προβλέπεται το ήδη καθιερωμένο και γνωστό από τη νομολογία του ΔΕΚ δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου ,του Συμβουλίου και της Επιτροπής . Αυτό ανήκει στους πολίτες της Ένωσης και σε όσα άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα κατοικούν ή έχουν την έδρα τους σε κράτος μέλος της Ένωσης .Το δικαίωμα αυτό είναι το δικαίωμα που διασφαλίζεται στο άρθρο 255 της Συνθήκης ΕΚ

Στο άρθρο 43 ¹<<κατοχυρώνεται το δικαίωμα κάθε πολίτη της Ένωσης να προσφεύγει στο διαμεσολαβητή της Ένωσης .Είναι το αυτό δικαίωμα που διασφαλίζεται στα άρθρα 21 και 195 της Συνθήκης ΕΚ. Ενώ ταυτόχρονα σύμφωνα με το άρθρο 52 παράγραφος 2 ασκείται υπό όρους που προβλέπει η Συνθήκη.>>

Στο άρθρο 44 διασφαλίζεται το δικαίωμα αναφοράς προς το Ευρωπαϊκό

¹Γεώργιος Παπαδημητρίου <<Ο χάρτης των θεμελιωδών Δικαιωμάτων>> εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 2001 σελίδα 79

κοινοβούλιο που είναι το προβλεπόμενο στο άρθρο 20 της Συνθήκης ΕΚ ασκούμενο υπό τους όρους που προβλέπει η Συνθήκη 52 παράγραφος 2

Στο άρθρο 45 διασφαλίζεται η ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής είναι το δικαίωμα που διασφαλίζεται στο άρθρο 18 της Συνθήκης ΕΚ ασκούμενο υπό τους όρους και εντός των ορίων που προβλέπει η Συνθήκη .(άρθρο 52 παράγραφος 2).

Στο άρθρο 46 η διάταξη του ορίζει όπως άλλωστε προβλέπεται και στο άρθρο 20 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής κοινότητας ότι οι πολίτες της Ένωσης απολαμβάνουν , στην επικράτεια τρίτων χωρών , εφόσον δεν υπάρχει διπλωματική εκπροσώπηση της δικής τους χώρας ,διπλωματικής και προξενικής προστασίας από τους διπλωματικούς εκπροσώπους κάθε κράτους –μέλους υπό τους ίδιους όρους υπό τους οποίους αυτή παρέχεται στους υπηκόους του κράτους αυτού.

6. Άρθρα που αναφέρονται στη δικαιοσύνη (άρθρα 47-50)

Στο άρθρο 47 το πρώτο εδάφιο του βασίζεται στο άρθρο 13 της ΕΣΔΑ η προστασία όμως που παρέχει είναι ευρύτερη δεδομένου ότι εγγυάται δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής ενώπιον δικαστή. Η αρχή αυτή εφαρμόζεται σύμφωνα με τους δικονομικούς κανόνες που προβλέπονται στις Συνθήκες ισχύει έναντι των οργάνων της Ένωσης και έναντι των κρατών –μελών όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης και για όλα τα δικαιώματα που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης .Το δεύτερο εδάφιο βασίζεται στο άρθρο 6 παράγραφος 1 της ΕΣΔΑ ,διασφαλίζει το δικαίωμα αμερόληπτου δικαστηρίου. Το τρίτο εδάφιο αναφέρεται στο ευεργέτημα πενίας ,σημειώνεται ότι κατά τη νομολογία του Ευρωπαϊκού δικαστηρίου ανθρώπινων δικαιωμάτων πρέπει να προβλέπεται νομική αρωγή στην περίπτωση που η έλλειψη της θα καταστούσε απρόσφορη την εξασφάλιση αποτελεσματικής προσφυγής.

Το άρθρο 48 αναφέρεται στο τεκμήριο αθωότητας και στα δικαιώματα της υπεράσπισης , ¹<<εγγυάται το ίδιο περιεχόμενο με το άρθρο 6 παράγραφος 2 και 3 της ΕΣΔΑ ενώ ταυτόχρονα σύμφωνα με το άρθρο 52 παράγραφος 3 το δικαίωμα αυτό έχει την ίδια έννοια και εμβέλεια με το δικαίωμα που κατοχυρώνεται στην ΈΣΔΑ>>

Το άρθρο 49 περιλαμβάνει την κλασική αρχή της μη αναδρομικότητας των νόμων και ποινών στο ποινικό δίκαιο σε συνδυασμό με την αρχή της

¹Γεώργιος Παπαδημητρίου <<Ο χάρτης των θεμελιωδών Δικαιωμάτων>> εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 2001 σελίδα 84

αναδρομικότητας του ευνοϊκότερου ποινικού δικαίου. Αναφέρεται στις αρχές της νομιμότητας και αναλογικότητας αξιοποιώντων πράξεων και ποινών.

Στο άρθρο 50 διατυπώνεται το δικαίωμα του προσώπου να μη δικάζεται η να μην τιμωρείται ποινικά δυο φορές για την ίδια αξιόποινη πράξη, διατυπώνεται επομένως η αρχή του δεδικασμένου η οποία σύμφωνα με το άρθρο 50 δεν ισχύει μόνο εντός της δικαιοδοσίας ενός και του αυτού κράτους αλλά επίσης μεταξύ των δικαιοδοσιών διαφόρων κρατών μελών. Αυτό απορρέει από το κεκτημένο του δικαίου της Ένωσης. Οι πολύ εξαιρετικές περιπτώσεις στις οποίες οι εν λόγω συμβάσεις επιτρέπουν στα κράτη μέλη να παρεκκλίνουν από την αρχή του δεδικασμένου καλύπτονται από τη διάταξη του άρθρου 52 παράγραφος 3 που αναφέρεται στους περιορισμούς

7. Άρθρα που αναφέρονται στις Γενικές διατάξεις (άρθρα 51-54)

Στο άρθρο 51 προσδιορίζεται το πεδίο εφαρμογής του χάρτη το οποίο εκτείνεται στα όργανα, δηλαδή στα θεσμικά όργανα –άρθρο 7 συνθήκης ΕΚ και στους οργανισμούς δηλαδή σε όλα τα επικουρικά όργανα βάσει των συνθηκών η βάσει πράξεων παραγώγου δικαίου με την τήρηση της αρχής της επικουρικότητας. Όσον αφορά τα κράτη –μέλη με γνώμονα τη νομολογία του δικαστηρίου κατανοούμε χωρίς καμία αμφιβολία, ²<<ότι η υποχρέωση σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων που καθορίζονται στο πλαίσιο της Ένωσης επιβάλλεται και στα κράτη μέλη ότι ενεργούν στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου.>> Η δεύτερη παράγραφος ορίζει ότι ο παρών χάρτης δεν δημιουργεί καμία νέα αρμοδιότητα και κανένα νέο καθήκον δεν μπορεί επομένως να επεκτείνει τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα που απονέμονται στην κοινότητα και την Ένωση από τις Συνθήκες.

Στο άρθρο 52 ορίζεται ότι κάθε περιορισμός στην άσκηση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που αναγνωρίζονται στο χάρτη πρέπει να προβλέπεται από το νόμο και να μη θίγει το βασικό περιεχόμενο της αναλογικότητας, περιορισμοί επιτρέπεται να επιβάλλονται μόνο εφόσον είναι αναγκαίοι και ανταποκρίνονται πραγματικά σε στόχους γενικού ενδιαφέροντος που αναγνωρίζει η Ένωση η στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων. ¹<<Η παράγραφος 2 διευκρινίζει όταν ένα δικαίωμα απορρέει από τις Συνθήκες υπάγεται στους όρους και στα όρια που

²Γεώργιος Παπαδημητρίου <<Ο χάρτης των θεμελιωδών Δικαιωμάτων>> εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 2001 σελίδα 90

καθορίζονται σε αυτές. Τέλος στην παράγραφο 3 επιδιώκεται να διασφαλισθεί η αναγκαία συνοχή μεταξύ του χάρτη και της ΕΣΔΑ στο μέτρο όπου τα δικαιώματα του χάρτη αντιστοιχούν σε δικαιώματα που διασφαλίζονται από την ΕΣΔΑ ,η έννοια και η εμβέλεια τους συμπεριλαμβανομένων των αποδεκτών περιορισμών είναι ίδιες με αυτές που προβλέπει η ΈΣΔΑ>> .Στόχος της τελευταίας φράσης της παραγράφου <<η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει το δίκαιο της Ένωσης να παρέχει ευρύτερη προστασία >>είναι να δοθεί η δυνατότητα στο δίκαιο της Ένωσης να παρέχει ευρύτερη προστασία είναι να δοθεί η δυνατότητα στο δίκαιο της Ένωσης να διασφαλίσει ευρύτερη προστασία.

Στο άρθρο 53 ορίζεται ότι η ερμηνεία των διατάξεων του χάρτη δεν πρέπει να καταλήγει σε επίπεδο προστασίας κατώτερο από εκείνο που αναγνωρίζεται στα αντίστοιχα πεδία εφαρμογής από την ΕΣΔΑ .Καταλήγουμε ότι η έννοια ,η εμβέλεια , οι περιορισμοί και το επίπεδο προστασίας που προβλέπει η ΕΣΔΑ αποτελούν αναγκαία και απαραίτητα δεδομένα για την κατανόηση και ερμηνεία των διατάξεων του χάρτη.

Στο άρθρο 54 απαγορεύεται η κατάχρηση δικαιώματος ορίζοντας ότι κάθε ερμηνεία των διατάξεων του χάρτη η οποία θα έχει ως αποτέλεσμα να επιτρέπει σε οποιαδήποτε δραστηριότητα ή ενέργειες που αποσκοπούν στην κατάλυση των δικαιωμάτων ή ελευθεριών που αναγνωρίζονται στο χάρτη ή που θα κατέληγε στη διεύρυνση των προβλεπόμενων περιορισμών τους ,είναι ανεπίτρεπτη. Επομένως πρόσωπα που υπονομεύουν ή προσπαθούν να υποβαθμίσουν την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών η οποία παρέχεται από το χάρτη ,όπως είναι όσοι επιδίδονται σε τρομοκρατική δράση ,δεν στερούνται μεν της προστασίας κάθε δικαιώματος και ελευθερίας τους γενικά , δεν επιτρέπεται όμως ,κατά την ερμηνεία των διατάξεων του χάρτη ,να θάλπεται η να γίνεται ανεκτή η <<καταχρηστική >>αυτή δραστηριότητα τους. Όμοια είναι η διάταξη του άρθρου 17 της ΕΣΔΑ.

¹Γεώργιος Παπαδημητρίου <<Ο χάρτης των θεμελιωδών Δικαιωμάτων>> εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 2001 σελίδα 92

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

A. Η ΔΕΣΜΕΥΤΙΚΗ Η ΜΗ ΦΥΣΗ ΤΟΥ ΧΑΡΤΗ

Ένα πολύ σημαντικό θέμα για τη σύνταξη του χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων είναι αν θα έπρεπε να έχει δεσμευτική φύση και αν θα έπρεπε να ενταχθεί στις κοινοτικές Συνθήκες. Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας όπου παρουσιάστηκε η τελική μορφή του χάρτη πήρε τη μορφή ενός κειμένου διακηρυκτικού χαρακτήρα. Οι γνώμες που διατυπώθηκαν σχετικά με το θέμα αυτό υπήρξαν αντίθετες τόσο στα διάφορα κράτη –μέλη όσο και στα θεσμικά όργανα όσο και στους κόλπους της ίδιας της Συνέλευσης.

Από τη μια έχουμε την άποψη εκείνων οι οποίοι πιστεύουν ότι ο χάρτης είναι ένα καθαρά πολιτικό κείμενο διακηρυκτικής φύσης και θα πρέπει να θεωρείται ως ένα μήνυμα προς τους πολίτες και τα κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκφράζοντας έτσι τη θέση της κοινότητας για το σεβασμό των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων .

Κατά την άποψη αυτή η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων εξαρτάται από τα εθνικά Συνταγματικά κείμενα και από τα υπάρχοντα νομικώς δεσμευτικά θεσμικά όργανα εκείνων των διεθνών ή περιφερειακών οργανισμών ,στα οποία οι Ευρωπαϊκές χώρες είναι μέλη .

Υπάρχει και η άποψη εκείνων οι οποίοι υποστηρίζουν την ανάγκη της ένταξης του χάρτη στις κοινοτικές Συνθήκες .Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υποστήριξε αυτή την άποψη και τάχθηκε υπέρ της νομικής δεσμευτικότητας του χάρτη. Αργότερα η Ευρωπαϊκή συνέλευση κατέληξε στην ένταξη του χάρτη στο μέρος (2) του σχεδίου Συνθήκης για τη θέσπιση Συντάγματος της Ευρώπης.

B. ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΛΙΣΑΒΟΝΑΣ

Η Συνθήκη της Λισαβόνας (γνωστή και ως μεταρρυθμιστική Συνθήκη) είναι μια Συνθήκη που υπογράφηκε στις 13 Δεκεμβρίου του 2007 στη σύνοδο κορυφής της Λισαβόνας στην οποία συμμετείχαν οι πολιτικοί αρχηγοί και οι υπουργοί εξωτερικών των κρατών μελών και που ουσιαστικά αντικαθιστά το Ευρωπαϊκό Σύνταγμα και τροποποιεί τις υπάρχουσες Συνθήκες. Στη Συνθήκη της Λισαβόνας άσκησε βέτο η Ιρλανδία και είναι τα πράγματα ακόμη ρευστά εάν τελικά επικυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρόκειται να ισχύσει από το 2009 και θα εφαρμόσει κάποιες από τις μεταρρυθμίσεις που είχαν προταθεί στο Ευρωπαϊκό

Σύνταγμα το οποίο απορρίφθηκε από δημοψήφισμα το 2005. Η Συνθήκη της Λισαβόνας θα τροποποιήσει το χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας ο χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων που ανακήρυξε η ΕΕ το 2000 θα γίνει νομικά υποχρεωτικός.

Γ. ΔΙΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

Σε περίπτωση δυσκολίας κατά την άσκηση των δικαιωμάτων του, ο ευρωπαίος πολίτης έχει τη δυνατότητα να ζητήσει πληροφορίες και βοήθεια από ορισμένους φορείς, οι οποίοι έχουν θεσμοθετηθεί ακριβώς για το λόγο αυτό: δηλαδή να διασφαλίζουν τα κατοχυρωμένα δικαιώματά του.

Οι φορείς αυτοί θα μπορούσαν να χωριστούν στις εξής βασικές κατηγορίες:

A) Σε αυτούς που καταφεύγει ο πολίτης για πάσης φύσεως θέματα και οι οποίοι λειτουργούν στις έδρες των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

B) Σε αυτούς που καταφεύγει ο πολίτης για ειδικά θέματα και οι οποίοι αποτελώντας μέρος ενός ευρύτερου Ευρωπαϊκού Δικτύου λειτουργούν σε εθνικές υπηρεσίες.

- 1) Το Δίκτυο SOLVIT για την επίλυση προβλημάτων που εμφανίζονται στην εσωτερική αγορά (π.χ. αναγνώριση διπλωμάτων, κοινωνική ασφάλιση, διασυνοριακοί έλεγχοι κ.λ.π.)
- 2) Το Δίκτυο των Ευρωπαϊκών Κέντρων του καταναλωτή, για την παροχή συμβουλών όταν αντιμετωπίζεται πρόβλημα που σχετίζεται με την εσωτερική αγορά και τα δικαιώματα του καταναλωτή.

Γ) Σε αυτούς που δεν έχουν σχέση με την Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά έχοντας μπει στην καθημερινότητά μας, τους αναζητούμε χωρίς να ξέρουμε που ακριβώς να αποταθούμε.

- 1) Ο Συνήγορος του πολίτη
- 2) Ο Τραπεζικός Μεσολαβητής
- 3) Τα Διεθνή Δικαστήρια

Δ. Προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Όπως και στην περίπτωση του Χάρτη, η Ομάδα τονίζει από την αρχή ότι, σύμφωνα με την εντολή που έχει λάβει, η πολιτική απόφαση για το ενδεχόμενο προσχώρησης της Ένωσης στην ΕΣΑΔ (δηλαδή της νέας ενιαίας νομικής προσωπικότητας που θα προκύψει από τις εργασίες της Ομάδας εργασίας III) θα ληφθεί από την ολομέλεια της Συνέλευσης. Η εντολή της Ομάδας ήταν να προετοιμάσει την απόφαση αυτή με την εξέταση ορισμένων συγκεκριμένων θεμάτων σχετικά με τον τρόπο και τις συνέπειες της ενδεχόμενης προσχώρησης.

Η Ομάδα τονίζει επί πλέον ότι η Συνέλευση οφείλει να αποφασίσει μόνο για το αν θα πρέπει να προβλεφθεί στη νέα Συνθήκη μια συνταγματική εξουσιοδότηση που θα επιτρέπει στην Ένωση να προσχωρήσει στην ΕΣΑΔ. Αντίθετα, εναπόκειται αργότερα στα θεσμικά όργανα της Ένωσης, και ιδίως στο Συμβούλιο αποφασίζοντας με ομοφωνία, να αρχίσουν διαπραγματεύσεις για μια συνθήκη προσχώρησης και να καθορίσουν το συγκεκριμένο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων αυτών. Κατά τις εν λόγω διαπραγματεύσεις, θα πρέπει να εξεταστεί μια σειρά τεχνικών θεμάτων, τα οποία έχει λάβει υπόψη της η Ομάδα, σχετικά με τον συγκεκριμένο τρόπο που θα γίνει η προσχώρηση. Επίσης, η απόφαση για την κατάλληλη στιγμή που θα πραγματοποιηθεί η ενδεχόμενη προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΑΔ και στα διάφορα συμπληρωματικά πρωτοκολλά της θα πρέπει να αφεθεί στο Συμβούλιο. Τα συγκεκριμένα αυτά θέματα δεν είναι συνταγματικής φύσεως και επομένως δεν είναι της αρμοδιότητας της Συνέλευσης.

Τα κυρία πολιτικά και νομικά επιχειρήματα υπέρ της προσχώρησης της Ένωσης στην ΕΣΑΔ, τα οποία αναγνωρίζει η Ομάδα, είναι τα ακόλουθα: Στον βαθμό που η Ένωση επιβεβαιώνει τις αξίες της μέσω του Χάρτη, η προσχώρησή της στην ΕΣΑΔ θα αποτελέσει ισχυρό πολιτικό σήμα της συνοχής που υπάρχει μεταξύ της Ένωσης και της «ευρύτερης Ευρώπης», όπως αυτή εκφράζεται, με το Συμβούλιο της Ευρώπης και το πανευρωπαϊκό σύστημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων του.

- Η προσχώρηση στην ΕΣΑΔ θα εξασφαλίσει στους πολίτες ανάλογη προστασία έναντι της Ένωσης όπως ακριβώς αυτή που απολαύουν τη στιγμή αυτή έναντι των κρατών μελών. Πρόκειται τελικά για ζήτημα αξιοπιστίας δεδομένου ότι τα κράτη μέλη έχουν μεταβιβάσει ουσιαστικές αρμοδιότητες στην Ένωση και η προσχώρηση στην ΕΣΑΔ αποτελεί πλέον όρο για τη συμμετοχή νέων κρατών στην Ένωση.

- Η προσχώρηση θα είναι το ιδεώδες εργαλείο για την εξασφάλιση της αρμονικής ανάπτυξης της νομολογίας των δύο ευρωπαϊκών δικαστηρίων σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Για ορισμένους, το επιχείρημα αυτό αποκτά ακόμα μεγαλύτερη ισχύ με την προοπτική της ενδεχόμενης ενσωμάτωσης του Χάρτη στις Συνθήκες. Στη συνάρτηση αυτή, θα πρέπει να αναφερθούν και τα προβλήματα που προκύπτουν από τη σημερινή μη συμμετοχή της Ένωσης στο δικαστικό σύστημα του Στρασβούργου, στις περιπτώσεις που το Δικαστήριο του Στρασβούργου οφείλει να αποφανθεί έμμεσα για το δίκαιο της Ένωσης χωρίς να μπορεί η Ένωση να υπερασπίσει τον εαυτό της ενώπιον αυτού του Δικαστηρίου ή να εξασφαλίσει τη συμμετοχή στο Δικαστήριο ενός δικαστή που διαθέτει την αναγκαία εμπειρία του δικαίου της Ένωσης. Η Ομάδα εξέτασε σε βάθος τις ενδεχόμενες επιπτώσεις της προσχώρησης στην ΕΣΑΔ, με βάση την αρχή της αυτονομίας του κοινοτικού (ή Ενωσιακού) δικαίου καθώς και τη θέση και την εξουσία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Από τη συζήτηση στην Ομάδα και την ακρόαση των εμπειρογνομόνων προέκυψε ότι η αρχή της αυτονομίας δεν θέτει κανένα νομικό κώλυμα στην προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΑΔ. Μετά την προσχώρηση, το Δικαστήριο θα παραμείνει ο μόνος υπέρτατος ρυθμιστής των θεμάτων που άπτονται του δικαίου της Ένωσης και της ισχύος των πράξεων της. Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ανώτατο δικαστήριο αλλά μάλλον ως εξειδικευμένο δικαστήριο που θα ασκεί εξωτερικό έλεγχο στις

βάσει του διεθνούς δικαίου υποχρεώσεις της Ένωσης που θα προκύψουν από την προσχώρηση στην ΕΣΑΔ. Η θέση του Δικαστηρίου θα είναι, ανάλογη με τη θέση που έχουν τη στιγμή αυτή τα εθνικά συνταγματικά ή ανώτατα δικαστήρια σε σχέση με το Δικαστήριο του Στρασβούργου.

Στη συνάρτηση αυτή, θα πρέπει να τονιστεί ότι η προσχώρηση της Ένωσης στην ΕΣΑΔ δεν σημαίνει ότι η Ένωση θα γίνει μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης, ούτε ότι θα καταστεί γενικότερος πολιτικός παράγων στη διαδικασία του Στρασβούργου. Αυτό που θα συμβεί είναι ότι η Ένωση και, το δίκαιο της θα συμμετάσχουν (με

«εμβέλεια» περιορισμένη σύμφωνα με τις αρμοδιότητές της) στο ειδικό σύστημα δικαστικού ελέγχου των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που έχει δημιουργηθεί με την ΕΣΑΔ. Βασικά (και χωρίς να προδικάζονται οι λεπτομέρειες οι οποίες θα καθοριστούν με διαπραγματεύσεις κατά την προσχώρηση), θα υπάρχει ένας δικαστής στο Δικαστήριο του Στρασβούργου που θα εκλέγεται «ως εξ ονόματος» της Ένωσης, ο οποίος θα παρέχει στο δικαστήριο τις εξειδικευμένες γνώσεις του στον τομέα του δικαίου της Ένωσης. Επί πλέον, ένας εκπρόσωπος της Ένωσης θα συμμετέχει στο ειδικό καθήκον της Επιτροπής Υπουργών να ελέγχει την εκτέλεση των αποφάσεων δυνάμει του άρθρου 46 της ΕΣΑΔ (πράγμα σημαντικό προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι η Επιτροπή Υπουργών θα ενημερώνεται σωστά για θέματα ενωσιακού δικαίου, όπως αυτό της κατανομής των αρμοδιοτήτων, αλλά δεν θα συμμετέχει στα γενικότερα καθήκοντα της Επιτροπής Υπουργών εκτός της ΕΣΑΔ.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο χάρτης θεμελιωδών δικαιωμάτων αποτελεί σίγουρα ένα σημαντικό βήμα στην προσπάθεια αναγνώρισης και εφαρμογής στην πράξη των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αποτελεί μια πραγματική καμπή για τον Ευρωπαϊκό πολίτη και τη θέση του στη ζωή της ένωσης ,έχει πολιτική βαρύτητα και νομική ισχύ προστατεύοντας έτσι και προάγοντας τα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου.

Ο χάρτης έχει συμβάλει στην επίτευξη υψηλού βαθμού προόδου στο σύστημα προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων . Όμως η αναγνώριση της προόδου αυτής και της συμβολής της στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν μας εφυσυχάζει όταν βλέπουμε ότι γίνονται παραβιάσεις μαζικής φύσεως (πολιτικοί κρατούμενοι, βασανιστήρια , εξαφανίσεις ,κλπ) που υπονομεύουν σοβαρά την ανθρώπινη αξία .Ο κόσμος δεν μπορεί να γίνει τέλειος, μπορεί όμως να γίνει καλύτερος.

Είναι ανάγκη να δημιουργηθεί ένα σχέδιο δράσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα με τη συνεργασία κυβερνητικών αρχών και της κοινωνίας των πολιτών.

Το σχέδιο αυτό θα αποβλέπει στην δημιουργία ενός πολιτισμού ανθρωπίνων δικαιωμάτων που θα εξασφαλίζει την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης ,την ενημέρωση ,επιμόρφωση ,πληροφόρηση και κυρίως την παιδεία και εκπαίδευση ,στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αλλά και στον δημόσιο τομέα.

Πρέπει να επιδιώκουμε συνεχώς περαιτέρω βελτιώσεις ώστε η κατάσταση που θα έχουν στα χέρια τους τα παιδιά μας να είναι καλύτερη από αυτή που έχουμε εμείς σήμερα, με λιγότερες παραβιάσεις και μεγαλύτερη αναγνώριση της αξίας του ανθρώπου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

<< Ο χάρτης των θεμελιωδών
δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής
Ένωσης>>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι

ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ

Άρθρο 1

Ανθρώπινη αξιοπρέπεια

Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι απαραβίαστη. Πρέπει να είναι σεβαστή και να προστατεύεται.

Άρθρο 2

Δικαίωμα στη ζωή

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στη ζωή.
2. Κανείς δεν μπορεί να καταδικαστεί στην ποινή του θανάτου ούτε να εκτελεστεί.

Άρθρο 3

Δικαίωμα στην ακεραιότητα του προσώπου

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στη σωματική και διανοητική ακεραιότητα του.
2. Στο πεδίο της ιατρικής και της βιολογίας πρέπει να τηρούνται ιδίως τα εξής: η ελεύθερη και εν επίγνωση συναίνεση του ενδιαφερομένου, σύμφωνα με τις λεπτομερέστερες διατάξεις που ορίζονται από το νόμο, η απαγόρευση των ευγονικών πρακτικών, ιδίως όσων αποσκοπούν στην επιλογή των προσώπων, η απαγόρευση της μετατροπής του ανθρωπίνου σώματος και των μερών του καθαυτών σε πηγή κέρδους, η απαγόρευση του αναπαραγωγικού κλωνισμού των ανθρωπίνων όντων.

Άρθρο 4

Απαγόρευση των βασανιστηρίων και των απάνθρωπων ή εξευτελιστικών ποινών ή μεταχείρισης

Κανείς δεν μπορεί να υποβληθεί σε βασανιστήρια ούτε σε απάνθρωπες ή εξευτελιστικές ποινές ή μεταχείριση.

Άρθρο 5

Απαγόρευση της δουλείας και της αναγκαστικής εργασίας

1. Κανείς δεν μπορεί να κρατηθεί σε δουλεία ούτε σε ειλωτεία.
2. Κανείς δεν μπορεί να υποβληθεί σε αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία.
3. Απαγορεύεται η εμπορία των ανθρωπίνων όντων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Π

ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ

Άρθρο 6

Δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια.

Άρθρο 7

Σεβασμός της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στο σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και των επικοινωνιών του.

Άρθρο 8

Προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν.
2. Η επεξεργασία αυτών των δεδομένων πρέπει να γίνεται νομίμως, για καθορισμένους σκοπούς και με βάση τη συγκατάθεση του ενδιαφερομένου ή για άλλους θεμιτούς λόγους που προβλέπονται από το νόμο. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να έχει πρόσβαση στα συλλεγμένα δεδομένα που το αφορούν και να επιτυγχάνει τη διόρθωση τους.
3. Ο σεβασμός των κανόνων αυτών υπόκειται στον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής.

Άρθρο 9

Δικαίωμα γάμου και δικαίωμα ίδρυσης οικογένειας

Το δικαίωμα γάμου και το δικαίωμα ίδρυσης οικογένειας διασφαλίζονται σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες που διέπουν την άσκηση τους.

Άρθρο 10

Ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας. Το δικαίωμα αυτό συνεπάγεται την ελευθερία μεταβολής θρησκευμάτων ή πεποιθήσεων καθώς και την ελευθερία εκδήλωσης του θρησκευόμενου ή των πεποιθήσεων του, ατομικά ή συλλογικά, δημοσία ή κατ' ιδίαν, με τη λατρεία, την εκπαίδευση, την άσκηση των θρησκευτικών καθηκόντων και τις τελετές.
2. Το δικαίωμα αντίρρησης συνειδήσεως αναγνωρίζεται σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες που διέπουν την άσκηση του.

Άρθρο 11

Ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ελευθερία γνώμης και την ελευθερία λήψης ή μετάδοσης πληροφοριών ή ιδεών, χωρίς την ανάμειξη δημοσίων αρχών και αδιακρίτως συνόρων.
2. Η ελευθερία των μέσων μαζικής ενημέρωσης και η πολυφωνία τους είναι σεβαστές.

Άρθρο 12

Ελευθερία του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην ελευθερία του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και στην ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι σε όλα τα επίπεδα, ιδίως στον πολιτικό και το συνδικαλιστικό τομέα καθώς και στους τομείς που αναφέρονται στον πολίτη, πράγμα που συνεπάγεται το δικαίωμα κάθε προσώπου να ιδρύει με άλλους συνδικαλιστικές ενώσεις και να προσχωρεί σ' αυτές για την υπεράσπιση των συμφερόντων του.
2. Τα πολιτικά κόμματα, στο επίπεδο της Ένωσης, συμβάλλουν στην έκφραση της πολιτικής βούλησης των πολιτών της Ένωσης.

Άρθρο 13

Ελευθερία της τέχνης και της επιστήμης

Η τέχνη και η επιστημονική έρευνα είναι ελεύθερες. Η ακαδημαϊκή ελευθερία είναι σεβαστή.

Άρθρο 14

Δικαίωμα εκπαίδευσης

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση και στην πρόσβαση στην επαγγελματική και συνεχή κατάρτιση.
2. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ευχέρεια δωρεάν παρακολούθησης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.
3. Η ελευθερία ίδρυσης εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με σεβασμό των δημοκρατικών αρχών καθώς και το δικαίωμα των γονέων να εξασφαλίζουν την εκπαίδευση και τη μόρφωση των τέκνων τους σύμφωνα με τις θρησκευτικές, φιλοσοφικές και παιδαγωγικές πεποιθήσεις τους, γίνονται σεβαστά σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες που διέπουν την άσκηση τους.

Άρθρο 15

Ελευθερία του επαγγέλματος και δικαίωμα προς εργασία

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να εργάζεται και να ασκεί το επάγγελμα, το οποίο επιλέγει ή αποδέχεται ελεύθερα.
2. Κάθε πολίτης της Ένωσης είναι ελεύθερος/η να αναζητεί απασχόληση, να εργάζεται, να εγκαθίσταται ή να παρέχει υπηρεσίες σε κάθε κράτος μέλος.
3. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που έχουν άδεια να εργάζονται στο έδαφος των κρατών μελών δικαιούνται συνθηκών εργασίας αντίστοιχων με εκείνες που απολαύουν οι πολίτες της Ένωσης.

Άρθρο 16

Επιχειρηματική ελευθερία

Η επιχειρηματική ελευθερία αναγνωρίζεται σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

Άρθρο 17

Δικαίωμα ιδιοκτησίας

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να είναι κύριος των νομίμως κτηθέντων αγαθών του, να τα χρησιμοποιεί, να τα διαθέτει και να τα κληροδοτεί. Κανείς δεν μπορεί να στερείται την ιδιοκτησία του, παρά μόνον για λόγους δημόσιας ωφέλειας, στις περιπτώσεις και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο νόμο και έναντι δίκαιης και έγκαιρης αποζημίωσης για την απώλεια της. Η χρήση των αγαθών μπορεί να υπόκειται σε περιορισμούς από το νόμο, εφόσον αυτό είναι αναγκαίο προς το γενικό συμφέρον.
2. Η πνευματική ιδιοκτησία προστατεύεται.

Άρθρο 18

Δικαίωμα ασύλου

Το δικαίωμα ασύλου διασφαλίζεται τηρουμένων των κανόνων της Σύμβασης της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 και του Πρωτοκόλλου της 31^{ης} Ιανουαρίου 1967 σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων και σύμφωνα με τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Άρθρο 19

Προστασία σε περίπτωση απομάκρυνσης, απέλασης και έκδοσης

1. Απαγορεύονται οι συλλογικές απελάσεις.
2. Κανείς δεν μπορεί να απομακρυνθεί, να απελαθεί ή να εκδοθεί προς κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ

ΙΣΟΤΗΤΑ

Άρθρο 20

Ισότητα έναντι του νόμου

Όλοι οι άνθρωποι είναι ίσοι έναντι του νόμου.

Άρθρο 21

Απαγόρευση διακρίσεων

1. Απαγορεύεται κάθε διάκριση ιδίως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.
2. Απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω ιθαγένειας, εντός του πεδίου εφαρμογής της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και με επιφύλαξη των ειδικών διατάξεων των εν λόγω Συνθηκών.

Άρθρο 22

Πολιτιστική, θρησκευτική και γλωσσική πολυμορφία

Η Ένωση σέβεται την πολιτιστική, θρησκευτική και γλωσσική πολυμορφία.

Άρθρο 23

Ισότητα ανδρών και γυναικών

Η ισότητα ανδρών και γυναικών πρέπει να εξασφαλίζεται σε όλους τους τομείς, μεταξύ άλλων στην απασχόληση, την εργασία και τις αποδοχές οικονομική ζωή ίση συμμετοχή και εκπροσώπηση.

Η αρχή της ισότητας δεν αποκλείει τη διατήρηση ή τη θέσπιση μέτρων που προβλέπουν ειδικά πλεονεκτήματα υπέρ του υποεκπροσωπούμενου φύλου.

Άρθρο 24

Δικαιώματα του παιδιού

1. Τα παιδιά έχουν δικαίωμα στην προστασία και τη φροντίδα που απαιτούνται για την καλή διαβίωση τους. Τα παιδιά μπορούν να εκφράζουν ελεύθερα τη γνώμη τους. Η γνώμη τους σχετικά με ζητήματα που τα αφορούν λαμβάνεται υπόψη σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητα τους.

Σε όλες τις πράξεις που αφορούν τα παιδιά, είτε επιχειρούνται από δημόσιες αρχές είτε από ιδιωτικούς οργανισμούς, πρωταρχική σημασία πρέπει να δίνεται στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού.

3. Κάθε παιδί έχει δικαίωμα να διατηρεί τακτικά προσωπικές σχέσεις και απευθείας επαφές με τους δύο γονείς του, εκτός εάν τούτο είναι αντίθετο προς το συμφέρον του.

Άρθρο 25

Δικαιώματα των ηλικιωμένων

Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ηλικιωμένων προσώπων να διάγουν μια αξιοπρεπή και ανεξάρτητη ζωή και να συμμετέχουν στον κοινωνικό και πολιτιστικό βίο

Άρθρο 26

Ένταξη των ατόμων με ειδικές ανάγκες

Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ατόμων με ειδικές ανάγκες να επωφελοούνται μέτρων που θα τους εξασφαλίζουν την αυτονομία, την κοινωνική και επαγγελματική ένταξη και τη συμμετοχή στον κοινοτικό βίο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV

ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

Άρθρο 27

Δικαίωμα των εργαζομένων στην ενημέρωση και τη διαβούλευση στο πλαίσιο της επιχείρησης

Εξασφαλίζεται στους εργαζομένους ή τους εκπροσώπους τους, στα ενδεδειγμένα επίπεδα, εγκαίρως ενημέρωση και διαβούλευση, στις περιπτώσεις και υπό τις προϋποθέσεις που προβλέπονται από το κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

Άρθρο 28

Δικαίωμα διαπραγμάτευσης και συλλογικών δράσεων

Οι εργαζόμενοι και οι εργοδότες, ή οι αντίστοιχες οργανώσεις τους, έχουν, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές, δικαίωμα να διαπραγματεύονται και να συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις στα ενδεδειγμένα επίπεδα καθώς και να προσφεύγουν, σε περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων, σε συλλογικές δράσεις για την υπεράσπιση των συμφερόντων τους, συμπεριλαμβανομένης της απεργίας.

Άρθρο 29

Δικαίωμα πρόσβασης στις υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα πρόσβασης σε δωρεάν υπηρεσίες ευρέσεως εργασίας.

Άρθρο 30

Προστασία σε περίπτωση αδικαιολόγητης απόλυσης

Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα προστασίας έναντι κάθε αδικαιολόγητης απόλυσης, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

Άρθρο 31

Δίκαιες και πρόσφορες συνθήκες εργασίας

1. Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα σε υγιεινές, ασφαλείς και αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας.
2. Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα σε ένα όριο μέγιστης διάρκειας εργασίας, σε ημερήσιες και εβδομαδιαίες περιόδους ανάπαυσης καθώς και σε ετήσια περίοδο αμειβόμενων διακοπών.

Άρθρο 32

Απαγόρευση της εργασίας των παιδιών και προστασία των νέων στην εργασία

Η εργασία των παιδιών απαγορεύεται. Η ελάχιστη ηλικία για την ανάληψη εργασίας δεν μπορεί να είναι μικρότερη από την ηλικία κατά την οποία λήγει η υποχρεωτική σχολική φοίτηση, υπό την επιφύλαξη ευνοϊκότερων κανόνων για τους νέους και εξαιρέσει περιορισμένων παρεκκλίσεων.

Οι νέοι που εργάζονται πρέπει να απολαύουν συνθηκών εργασίας προσαρμοσμένων στην ηλικία τους και να προστατεύονται από την οικονομική εκμετάλλευση ή από οποιαδήποτε εργασία που θα μπορούσε να βλάψει την ασφάλεια τους, την υγεία τους, τη σωματική, πνευματική, ηθική ή κοινωνική ανάπτυξή τους ή να θέσει σε κίνδυνο την εκπαίδευσή τους.

Άρθρο 33

Οικογενειακή ζωή και επαγγελματική ζωή

1. Η οικογένεια απολαμβάνει νομική, οικονομική και κοινωνική προστασία.
2. Κάθε πρόσωπο, προκειμένου να μπορεί να συνδυάζει την οικογενειακή με την επαγγελματική ζωή του, έχει δικαίωμα προστασίας από την απόλυση για λόγους που συνδέονται με τη μητρότητα καθώς και δικαίωμα αμειβόμενης άδειας μητρότητας και γονικής άδειας μετά τη γέννηση ή την υιοθεσία παιδιού.

Άρθρο 34

Κοινωνική ασφάλεια και κοινωνική αρωγή

1. Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα πρόσβασης στις παροχές κοινωνικής ασφάλειας και στις κοινωνικές υπηρεσίες που εξασφαλίζουν προστασία σε περιπτώσεις όπως η μητρότητα, η ασθένεια, το εργατικό ατύχημα, η εξάρτηση ή το γήρας καθώς και σε περίπτωση απώλειας της απασχόλησης, σύμφωνα με τις λεπτομερέστερες διατάξεις που ορίζονται στο κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.
2. Κάθε πρόσωπο που διαμένει και διακινείται νομίμως εντός της Ένωσης έχει δικαίωμα στις παροχές κοινωνικής ασφάλειας και στα κοινωνικά πλεονεκτήματα, σύμφωνα με το κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.
3. Η Ένωση, προκειμένου να καταπολεμηθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και η φτώχεια, αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα κοινωνικής αρωγής και στεγαστικής βοήθειας προς εξασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης σε όλους όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, σύμφωνα με τις λεπτομερέστερες διατάξεις που ορίζονται στο κοινοτικό δίκαιο και τις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές.

Άρθρο 35

Προστασία της υγείας

Κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στην πρόληψη σε θέματα υγείας και να απολαύει ιατρικής περίθαλψης, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται στις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές. Κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτικών και δράσεων της Ένωσης εξασφαλίζεται υψηλού επιπέδου προστασία της υγείας του ανθρώπου.

Άρθρο 36

Πρόσβαση στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος

Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται την πρόσβαση στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού ενδιαφέροντος, όπως αυτό προβλέπεται στις εθνικές νομοθεσίες και πρακτικές, σύμφωνα με τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, προκειμένου να προαχθεί η κοινωνική και εδαφική συνοχή της Ένωσης.

Άρθρο 37

Προστασία του περιβάλλοντος

Υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και η βελτίωση της ποιότητας του πρέπει να ενσωματώνονται στις πολιτικές της Ένωσης και να διασφαλίζονται σύμφωνα με την αρχή της αειφόρου ανάπτυξης.

Άρθρο 38

Προστασία του καταναλωτή

Οι πολιτικές της Ένωσης διασφαλίζουν υψηλό επίπεδο προστασίας του καταναλωτή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ V

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ

Άρθρο 39

Δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

1. Κάθε πολίτης της Ένωσης έχει το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στο κράτος μέλος κατοικίας του, υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του εν λόγω κράτους.
2. Τα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εκλέγονται με άμεση και καθολική, ελεύθερη και μυστική ψηφοφορία.

Άρθρο 40

Δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές

Κάθε πολίτης της Ένωσης έχει το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές και κοινοτικές εκλογές στο κράτος μέλος κατοικίας του, υπό τους ίδιους όρους με τους υπηκόους του εν λόγω κράτους.

Άρθρο 41

Δικαίωμα χρηστής διοίκησης

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην αμερόληπτη, δίκαιη και εντός ευλόγου προθεσμίας εξέταση των υποθέσεων του από τα όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης.
2. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει ιδίως: το δικαίωμα κάθε προσώπου σε προηγούμενη ακρόαση προτού ληφθεί ατομικό μέτρο εις βάρος του, το δικαίωμα κάθε προσώπου να έχει πρόσβαση στο φάκελο του, τηρουμένων των νομίμων συμφερόντων της εμπιστευτικότητας και του επαγγελματικού και επιχειρηματικού απορρήτου, την υποχρέωση της διοίκησης να αιτιολογεί τις αποφάσεις της.
3. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην αποκατάσταση εκ μέρους της Κοινότητας της ζημίας που του προξένησαν τα όργανα ή οι υπάλληλοι της κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, σύμφωνα με τις γενικές αρχές που είναι κοινές στα δίκαια των κρατών μελών.
- 4 Κάθε πρόσωπο μπορεί να απευθύνεται στα όργανα της Ένωσης σε μία από τις γλώσσες των Συνθηκών και πρέπει να λαμβάνει απάντηση στην ίδια γλώσσα.

Άρθρο 42

Δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα

Κάθε πολίτης της Ένωσης ή κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την καταστατική έδρα του σε ένα κράτος μέλος έχει δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής.

Άρθρο 43

Διαμεσολαβητής

Κάθε πολίτης της Ένωσης ή κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την καταστατική έδρα του σε κράτος μέλος, έχει δικαίωμα να προσφεύγει στο Διαμεσολαβητή της Ένωσης, σχετικά με περιπτώσεις κακής διοίκησης στο πλαίσιο της δράσης των κοινοτικών οργάνων ή οργανισμών, με εξαίρεση το Δικαστήριο και

το Πρωτοδικείο κατά την άσκηση των δικαιοδοτικών καθηκόντων τους.

Άρθρο 44

Δικαίωμα αναφοράς

Κάθε πολίτης της Ένωσης ή κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που κατοικεί ή έχει την καταστατική έδρα του σε κράτος μέλος, έχει δικαίωμα αναφοράς προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Άρθρο 45

Ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής

1. Κάθε πολίτης της Ένωσης έχει δικαίωμα να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών, να σπουδάζει, να εργάζεται, να αγοράζει ή να παρέχει αγαθά και υπηρεσίες σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.
2. Η ελευθερία κυκλοφορίας και διαμονής μπορεί να χορηγείται, σύμφωνα με τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, στους υπηκόους των τρίτων χωρών που διαμένουν νομίμως στο έδαφος κράτους μέλους.

Άρθρο 46

Διπλωματική και προξενική προστασία

Κάθε πολίτης της Ένωσης απολαύει, στο έδαφος τρίτων χωρών στις οποίες δεν αντιπροσωπεύεται το κράτος μέλος του οποίου είναι υπήκοος, της διπλωματικής και προξενικής προστασίας κάθε κράτους μέλους, υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν και έναντι των υπηκόων του κράτους αυτού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ

Άρθρο 47

Δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου

Κάθε πρόσωπο του οποίου παραβιάστηκαν τα δικαιώματα και οι ελευθερίες που διασφαλίζονται από το δίκαιο της Ένωσης, έχει δικαίωμα πραγματικής προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, τηρουμένων των προϋποθέσεων που προβλέπονται στο παρόν άρθρο.

Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικαστεί η υπόθεση του δίκαια, δημόσια και εντός ευλόγου προθεσμίας, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως. Κάθε πρόσωπο έχει τη δυνατότητα να συμβουλευτεί δικηγόρο και να του αναθέτει την υπεράσπιση και εκπροσώπηση του.

Σε όσους δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, παρέχεται ευεργέτημα πενίας, εφόσον το ευεργέτημα αυτό είναι αναγκαίο για να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

Άρθρο 48

Τεκμήριο αθωότητας και δικαιώματα της υπεράσπισης

1. Κάθε κατηγορούμενος τεκμαίρεται ότι είναι αθώος μέχρι αποδείξεως της ενοχής του σύμφωνα με το νόμο.
2. Διασφαλίζεται ο σεβασμός των δικαιωμάτων της υπεράσπισης σε κάθε κατηγορούμενο.

Άρθρο 49

Αρχές της νομιμότητας και της αναλογικότητας αξιολογίων πράξεων και ποινών

1. Κανείς δεν μπορεί να καταδικαστεί για πράξη ή παράλειψη, η οποία δεν αποτελούσε, κατά τη στιγμή της τέλεσής της, αδίκημα κατά το εθνικό ή το διεθνές δίκαιο. Επίσης δεν επιβάλλεται ποινή βαρύτερη από εκείνη, η οποία επιβállετο κατά τη στιγμή της τέλεσης του αδικήματος. Εάν, μετά την τέλεση του αδικήματος, προβλεφθεί με νόμο ελαφρύτερη ποινή, επιβάλλεται αυτή η ποινή.
2. Το παρόν άρθρο δεν επηρεάζει τη δίκη και την τιμωρία ατόμου ενόχου για πράξη ή παράλειψη η οποία, κατά τη στιγμή της τέλεσης της, ήταν εγκληματική σύμφωνα με τις γενικές αρχές που αναγνωρίζονται από όλα τα έθνη.
3. Η αυστηρότητα της ποινής δεν πρέπει να είναι δυσανάλογη προς το αδίκημα.

Άρθρο 50

Δικαίωμα του προσώπου να μη δικάζεται ή να μην τιμωρείται ποινικά δύο φορές για την ίδια αξιόποινη πράξη.

Κανείς δεν διώκεται ούτε τιμωρείται ποινικά για αδίκημα για το οποίο έχει ήδη αθωωθεί ή καταδικαστεί εντός της Ένωσης με οριστική απόφαση ποινικού δικαστηρίου σύμφωνα με το νόμο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII
ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Άρθρο 51

Πεδίο εφαρμογής

1. Οι διατάξεις του παρόντος Χάρτη απευθύνονται στα όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης, τηρούμενης της αρχής της επικουρικότητας, καθώς και στα κράτη μέλη, μόνον όταν εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Κατά συνέπεια, οι ανωτέρω σέβονται τα δικαιώματα, τηρούν τις αρχές και προάγουν την εφαρμογή τους, σύμφωνα με τις αντίστοιχες αρμοδιότητες τους.
2. Ο παρών Χάρτης δεν δημιουργεί καμία νέα αρμοδιότητα και κανένα νέο καθήκον για την Κοινότητα και για την Ένωση και δεν τροποποιεί τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα που καθορίζονται από τις Συνθήκες.

Άρθρο 52

Εμβέλεια των διασφαλιζόμενων δικαιωμάτων

1. Κάθε περιορισμός στην άσκηση των δικαιωμάτων και ελευθεριών που αναγνωρίζονται στον παρόντα Χάρτη πρέπει να προβλέπεται από το νόμο και να τηρεί το βασικό περιεχόμενο των εν λόγω δικαιωμάτων και ελευθεριών. Τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, περιορισμοί επιτρέπεται να επιβάλλονται μόνον εφόσον είναι αναγκαίοι και ανταποκρίνονται πραγματικά σε στόχους γενικού ενδιαφέροντος που αναγνωρίζει η Ένωση ή στην ανάγκη προστασίας των δικαιωμάτων και ελευθεριών των τρίτων.
2. Τα δικαιώματα που αναγνωρίζονται στον παρόντα Χάρτη και θεμελιώνονται στις κοινοτικές Συνθήκες ή στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, ασκούνται υπό τους όρους και εντός των ορίων που καθορίζονται σε αυτές.
3. Στο μέτρο που ο παρών Χάρτης περιλαμβάνει δικαιώματα που αντιστοιχούν σε δικαιώματα τα οποία διασφαλίζονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η έννοια και η εμβέλεια τους είναι ίδιες με εκείνες που τους επιφυλάσσει η εν λόγω Σύμβαση. Η διάταξη αυτή δεν εμποδίζει το δίκαιο της Ένωσης να παρέχει ευρύτερη προστασία.

Άρθρο 53

Επίπεδο προστασίας

Καμία διάταξη του παρόντος Χάρτη δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως περιορίζουσα ή θίγουσα τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις θεμελιώδεις ελευθερίες που αναγνωρίζονται στα αντίστοιχα πεδία εφαρμογής από το δίκαιο της Ένωσης, το διεθνές δίκαιο καθώς και από τις διεθνείς συμβάσεις, στις οποίες είναι μέρη η Ένωση, η Κοινότητα ή όλα τα κράτη μέλη, και ιδίως από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, καθώς και από τα Συντάγματα των κρατών μελών.

Άρθρο 54

Απαγόρευση της κατάχρησης δικαιώματος

Καμία από τις διατάξεις του παρόντος Χάρτη δεν πρέπει να ερμηνεύεται ως συνεπαγόμενη δικαίωμα επίδοσης σε δραστηριότητα ή εκτέλεσης πράξης που αποσκοπούν στην κατάλυση των δικαιωμάτων ή ελευθεριών που αναγνωρίζονται στον παρόντα Χάρτη ή σε περιορισμούς των δικαιωμάτων και ελευθεριών ευρύτερους από τους προβλεπόμενους σε αυτόν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Βασιλείου Μαρία <<Σύγχρονα προβλήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων>> εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα 1999
- 2) Ευθυμιάτου Πουλάκου Αντωνία <<Εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Ένωση>> εκδοτικός οίκος INTERBOOKS έτος έκδοσης 2000-2001
- 3) Λυμούρης Π Νικόλαος<<Ο χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης>> εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα –Κομοτηνή 2003
- 4) Μαθθίας Στέφανος <<Η προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ευρώπη>> εκδόσεις δικηγορικός σύλλογος Αθηνών 2006
- 5) Παπαγιαννακοπούλου Ολυμπία <<Οδηγός του πολίτη για την προάσπιση των δικαιωμάτων του>>. Εκδόσεις Ευρωπαϊκή Επιτροπή αντιπροσωπεία στην Ελλάδα Αθήνα 2004
- 6) Παπαδημητρίου Γεώργιος <<Ο χάρτης των θεμελιωδών Δικαιωμάτων>> εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 2001
- 7) Internet site (europa .eu. int /your europe)

